

IUSTITIA

SUOMEN TEOLOGISEN
INSTITUUTIN AIKAKAUSKIRJA

Paavali ja laki

LAKI ON KUMOTTU
– JA KUITENKIN VOIMASSA
Prof. Jukka Thurén

ROOM. 7:7-25: LAIN APOLOGIAA
VAI KRISTITYN OMAKUVA?
Teol. tri Timo Laato

PAAVALI, "LIITTONOMISMI" JA UUDEN
TESTAMENTIN AJAN JUUTALAISSUUS
Teol. tri Timo Eskola

IUSTITIA 6

Suomen teologisen instituutin aikakauskirja

Iustitia

STI, Lastenkodinkuja 1, 2. krs
00180 Helsinki

Toimittaja	Timo Eskola
Julkaisija	Suomen teologinen instituutti
Kustantaja	Suomen teologinen instituutti
Kansi	Esa Tiainen
Kirjapaino	Yliopistopaino, Helsinki

ISBN	952 - 9857 - 02 - 0
ISSN	0787 - 4391

Iustitia on Suomen teologisen instituutin aikakauskirja. Jatkuvana tilauksena kirjat toimitetaan tilaajille kotiin. Kukin numero kuitenkin laskutetaan erikseen julkaisemisen jälkeen. Kirjoja on lisäksi saatavissa STI:stä sekä sen jäsenjärjestöjen toimistoista.

IUSTITIA 6

Suomen teologisen instituutin aikakauskirja

Paavali ja laki

SUOMEN TEOLOGINEN INSTITUUTTI
1995

Sisällys

Iustitia 6

ESIPUHE	1
LAKI ON KUMOTTU – JA KUITENKIN VOIMASSA Prof. Jukka Thurén	3
ROOM. 7:7–25: LAIN APOLOGIAA VAI KRISTITYN OMAKUVA? Teol. tri Timo Laato	17
PAAVALI, “LIITTONOMISMI” JA UUDEN TESTAMENTIN AJAN JUUTALAISUUS Teol. tri Timo Eskola	29
LEX NATURAE, REGULA AUREA JA LAPSENMIELISTEN MORAALI Teol. kand. Juha Molari	60

ESIPUHE

Iustitia 6 käsittelee yhtä Paavali-tutkimuksen puhutuimmista aiheista, nimittäin Paavalin käsitystä laista. On lähes tarpeetonta muistuttaa lukijoita siitä, että kansainvälinen keskustelu on saanut aiheeseen erityisiä virikkeitä juuri Suomesta. Heikki Räisäsen kirja *Paul and the Law* (1983) synnytti vilkkaan keskustelun, jota on helppo seurata esimerkiksi hänen teoksensa toisen laitoksen esipuheesta. Siinä Räisänen käy yksityiskohtaista keskustelua lähes jokaisen tutkijan kanssa, joka oli esittänyt kritiikkiä hänen työstään. Tässä Iustitian numerossa ei tosin keskitytä Räisäsen näkemysten arviointiin. Aiheesta kiinnostuneet voivat tutustua esimerkiksi S. Westerholmin teokseen *Israel's Law and the Church's Faith. Paul and his Recent Interpreters. Eerdmans 1988*.

Vaikka keskustelua on herätelty Suomesta, ei sitä ole näissä puitteissa käyty kovinkaan paljon suomalaisessa eksegeettisessä ympäristössä. Pääosa tieteellisistä kannanotoista liittyy tämän Iustitian kirjoittajien tuotantoon. Professori Thurén on kirjoittanut aiheesta artikkelin, jonka suomenkielinen versio löytyy hänen Galatalaiskirjeen kommentaaristaan (SLEY-kirjat 1993). Tohtori Timo Laato puolestaan on käsitellyt tematiikkaa väitöskirjassaan *Paulus und das Judentum* (Åbo 1991). Nyt on aika jatkaa keskustelua tällä foorumilla.

Thurénin ja Laaton artikkelit käsittelevät tiettyjä Paavalin lakiteologiaan liittyviä erityiskysymyksiä. Yksittäisten tekstien tarkastelun ohella on huomattava, että Paavali-tutkimuksen taustalla on pitkään vaikuttanut kanadalaisen professorin E.P. Sandersin teoria juutalaisen uskonnollisuuden luonteesta. Laaton edellä mainittu väitöskirja käsitteli itse asiassa juuri tuota teoriaa. Teoria on merkittävä suomalaisen keskustelun kannalta lisäksi siksi, että se on eräänä perustana Räisäsen kirjassa *Paul and the Law*.

Sanders luonnehti juutalaisuuden pelastuskäsitystä “liittonomismiksi”. Hänen päätavoitteenaan oli osoittaa, että juutalaisuus oli luonteeltaan armouskonto eikä lakiuskonto, kuten luterilaisessa tutkimuksessa oli pitkään virheellisesti ajateltu. Tällaisen lähtökohdan synnyttämä keskustelu on kansainvälisesti ollut perin vilkasta.

Liittonomismi-teoria on keskeinen hypoteesi judaistiikassa, mutta sen perusteita ei ole paljon arvioitu. Allekirjoittaneen artikkelissa avataan keskustelua uuteen suuntaan tarkastelemalla teorian sopivuutta erityisesti toisen temppelin ajan juutalaisuuden teksteihin. Niiden valossa Sandersin teoria joutuu uudelleenarvioitavaksi tavalla, joka johtaa uusiin näkemyksiin myös Paavalin pelastuskäsityksen tulkinnassa.

Paavali-tutkimuksen ohella numeroon on sisällytetty artikkeli Jeesus-tutkimuksen piirissä käytävästä lakikäsityksiä koskevasta keskustelusta. Väitöskirjaansa valmisteleva kandidaatti Juha Molari tarkastelee mielenkiintoisella tavalla galileassakin vaikuttaneen stoalaisuuden ja Jeesuksen opetuksen välistä suhdetta.

Teol. tri Timo Eskola
tutkija
Suomen teologinen instituutti